

REDACCIO:

Josep PALLACH
32. av. de la République,
MONTGERON (S. et O.)

ADMINISTRACIO:

Antoni IBORRA
13, rue Bassano, Paris (16°)

C. Ch. Postaux 4163-90 — PARIS Preu de l'exemplar: 20 francs.

Suscripció l'any: 250 francs.

FEDERACIO
DEMOCRACIA
SOCIALISME

Endavant

ORGAN CENTRAL DEL MOVIMENT SOCIALISTA DE CATALUNYA

LLETRA DE CATALUNYA

- * L'ANY QUE COMENÇA: PREOCUPACIONS I FEBLESSES DEL REGIM. VAGUES UNIVERSITARIES I PROBLEMES AL MARROC.
- * EL MISSATGE DEL CAUDILLO: ALARMA PER L'ACTITUT DE LES NOVES GENERACIONS. INCAPACITAT PER RESOLDRE LA «SUCCESIO», IMPOTENCIA PER ATURAR LA PUJA DE PREUS I L'ENCARIMENT DE LA VIDA.

Barcelona, Gener.—No és difícil a un observador imparcial desentrellar del confús discurs d'any nou que han preparat a Franco els seus col·laboradors, les pors i les inquietuts d'un règim, que exalta sense entusiasme el 20 aniversari de la sublevació del 1936.

Heu-les aci, extretes de les propies paraules del dictador:

LA JOVENTUT, HOSTIL. — Aquesta és la principal preocupació de les forces del règim, que saben que la incapacitat per atreure's la joventut constitueix el gran fracàs del franquisme. «No seria sincero

si no diera hoy esta voz de alarma»—ha dit el principal interessat i responsable.

Tè raó d'estar alarmat. Les joves generacions refusen el franquisme, però a la resignada indiferència dels anys passats ha succeït una activitat intensa, un bullir apassionat i encara confús que es manifesta sobretot en els medis universitaris. Quines direccions seguirà aquesta oposició? La resposta depèn en gran part del nostre esforç. L'afirmació democràtica del socialisme no deurà mancar si volem evitar els pitjors esculls del demà que haurà preparat et feixisme: la demagògia i l'imparació.

L'INFLUENCIA EXTERIOR.—D'ençà que Felip II instaurà una rigorosa censura pels llibres estrangers i prohibí estudiar a les universitats estrangeres (condemnant així l'universitat espanyola a una decadència que durà fins a finals del segle XIX), no hi havia hagut cap règim a Espanya que fugís com aquest tot contacte amb el món exterior, amb les corrents d'idees que avui remouen Europa i el món. Però el món existeix, i els mateixos triomfs diplomàtics del règim, l'obliguen—com diu Franco—a «obrir les finestres de la forteresa». «El llibertinatge de les ondes radiofòniques i de la lletra impresa vola pels espais, i els aires de fora penetren per les nostres finestres, viciant el nostre ambient».

L'ideal, per Franco, és l'ambient casernari. Però no pot ni podrà mai anorrear els «aires de fora» que donen sentit i raons d'esperar a les inquietuts de la joventut.

LA SUCCESIO DEL REGIM. — El problema revé de nou, insistent i insidiós. —Què passarà quan manqui la meua «capitania»? diu Franco. El dictador no pot ja defugir el que és avui la pregunta pública de totes les forces de dreta: de l'església, de l'exèrcit, dels monàrquics. I de les forces exteriors, concretament dels americans.

La resposta no existeix. «El poble deurà tenir l'habit d'exercir nous recursos de vida política, dignes de fe, de tal manera que l'esperit públic imposi la tramitació i la solució de la crisi, mitjançant aquests mateixos recursos i l'acompliment de les lleis».

Però a Espanya el poble ha estat per força apartat durant vint anys de la vida política—i aquesta continua essent l'exigència fonamental del franquisme, que al·trament no duraria ni un dia. I la successió obrirà un buit que el menyspreu a la llei i al dret—característica principal de la dictadura—fa particularment perillós.

La monarquia? El propi Franco no sembla fer-se il·lusions. Finalment, com sempre, una rastellera de mots supleix la solució: «cal projectar en el futur la resolució nacional-sindicalista».

(Passa a la pàg. 2.)

La joventut espanyola contra el franquisme

«ENDAVANT» fou un dels primers periòdics emigrats que insistiren en el principal element de la gran desfeta franquista: la desafecció i avui ja l'hostilitat de les noves generacions espanyoles.

Franco s'ha fet eco d'aquest estat de coses (que ja havia provocat diverses manifestacions de l'Església), en el seu missatge d'any nou. Però el que no se sap és que les paraules de Franco neixen d'un informe — que s'ha guardat secret — fet per «l'Instituto de la Opinión Pública», prop de la joventut universitària. En general, aquest «Instituto» és destinat pel règim a fer enquestes inofensives (¿qui és el millor futbolista, o l'actor més popular?), però aquesta vegada fou autoritzat a sondejar l'ambient dels estudiants. Heus aci els resultats, que el règim no s'ha atrevit a publicar.

EL GOVERN DE FRANCO. — 74 % dels estudiants interrogats acusen el govern franquista de manca de competència i d'ignorància;

— 85 % dels estudiants diuen que és un govern de gent immoral.

ELS MILITARS. — 90 % dels estudiants creuen que els militars espanyols són incompetents i ignorants;

— 48 % creuen que són immorals.

ELS CATEDRÀTICS. — 67 % dels estudiants consideren que els professors no s'ocupen del treball.

L'ESGLÉSIA. — 52 % dels estudiants acusen la jerarquia catòlica d'immoralitat, d'ostentació i d'excés d'interès pels bens terrenals;

— 70 % no creuen que la seva política social inspire confiança al poble;

— 65 % opinen que l'Església no es preocupa de la classe obrera.

En resum, el 70 % dels estudiants consultats « són contraris a l'actual estructura social i econòmica que existeix a Espanya ».

El 20 % dels estudiants estan d'acord amb un règim de caracter totalitari. La totalitat d'aquests joves universitaris han nascut, s'han format sota el franquisme.

Com es pot veure, Franco té raó de donar la «voz de alarma».

Lletra de Catalunya

(Ve de la pàg. 1.)

EL FRACAS ECONOMIC I SOCIAL. — Però que és aquesta revolució que vol projectar-se en el futur i que, al cap de vint anys, és encara incapaç de dominar el present? Quin moviment social és aquest que després de tants anys de poder absolut tem encara «la vanitat egolàtrica de molts espanyols», i reconeix que «l'afany de lucre» domina la vida econòmica espanyola? Què pot esperar-se d'un Estat que continua dient que «l'objectiu és elevar el nivell de vida dels espanyols», i que ha fet tot el possible per fer-lo el més baix de tots els pobles europeus, que és incapaç avui mateix de dominar el sistema dels

preus i que reconeix finalment que «la classe mitjana, els treballadors i els funcionaris» són els que sofreixen aquestes constants alteracions dels preus, mentre els salaris continuen bloquejats, gràcies al poder de la guardia civil?

El franquisme no té successió possible. No tindrà altre projecció en el futur que el recort de la misèria, del crim, de l'immoralitat. És un règim sense esdevenir, fill de la força bruta i incapaç de superar-la. Els que sentim la preocupació d'un demà difícil només podem fer una cosa: combatre el règim i preparar la nova democràcia social que farà per sempre impossibles les dictadures.

UN PROBLEMA GREU

per Ramon PORQUERES

QUANT arriba algu de l'Interior (sigui amb passaport o bé clandestinament), es objecte d'un interrogatori més o menys extens, que es pot resumir en dues preguntes: que pasa allí baix? que opineu dels exiliats?

A requeriments del nostre organisme executiu a l'Exili, que em demana un article, he escollit parlar d'un problema, un dels molts problemes que prenen lleu entre els mitjans exiliats.

Els que coneixem ja l'exili per altres viatges, no es nova la diferència de punts de vista entre els de «dins» i els de «fora», més accentuada encara entre els catalans.

No se si algu ha establert (o crec haver-ho llegit en alguna revista), que l'equació política que determina que el catalanisme augmenta en relació directa al quadrat de la distància entre l'exili i Catalunya. En tot cas, es un fenomen polític real, que no resta alterat pel fet de l'existència de grups nacionalistes a Catalunya, que mantenen posicions cada vegada més exclusives enfront de la resta dels espanyols i que arriben fins a plantejar-ho desde un punt de vista racista (generalment els portaveus d'aquestes posicions són «mestissos», es a dir, fills de no catalans).

Tanmateix, es a l'exili que aquestes posicions nacionalistes radicals, són més fortes i definides. I es pot assistir a una autèntica competició o concurs per determinar qui es més català, qui defensa més la personalitat de Catalunya, o qui té els millors títols de propietat a representar la nostra nació.

I en aquesta cursa no hi participen tan sols els partits petit-burguesos, o els de drets, sinó també les formacions i organitzacions obreres, que arriben a perdre les perspectives i les finalitats de la lluita de classes, i semblen més propícies a una entesa amb la gran burgesia catalana, que amb el proletariat no-català refugiat a Catalunya, fugint de la gana i de la misèria de les seves contrades d'origen. Per a mi, que he viscut sempre a Catalunya, es aquest el primer problema que s'han de plantejar, i resoldre, els par-

tits classistes catalans: en cas de dubte, amb qui estem? Amb la burgesia que ha sigut sempre fidel al materialisme històric, actuant en tot moment en funció dels seus interessos econòmics (als quals han sacrificat els de Catalunya), o amb el proletariat, català o no, que és explotat i humiliat, moltes vegades per ex-catalanistes professionals, que ens fan recordar massa sovint als Estelrich?

Es més, el problema polític de les forces obreres catalanes es encara més delicat: amb qui ens sentim més lligats, amb el proletariat ibèric, no català; que descobreix els drets de Catalunya a l'autodeterminació, o amb les organitzacions específicament catalanes, quins objectius principals són els problemes naciona-

listes? Per a mi i per a molts socialistes catalans el dubte no existeix. Si, des de un punt de vista doctrinari i jo, i molts socialistes catalans, en sem, estem més aprop d'un proletariat anglès, o francès, o rus, que d'un burges anglès o francès, o d'un burócrata rus, no entenem, ni entendrem mai, ni voldrem entendre-ho mai, qui sigui necessari estar més aprop d'un burges català (sigui o no catalanista) que d'un proletariat espanyol (resideixi o no a Catalunya, estigui o no d'acord amb els drets de Catalunya com a nació). I que no s'ens parli d'infantilisme revolucionari, ni d'encantaments estranys.

Estem, o no, enfront de la burgesia? Estem, o no, per la lluita de classes? Estem, o no, al costat dels treballadors, sigui quina sigui la seva nacionalitat? Som, o no, socialistes, que avantposem els interessos de la lluita de classes a qualsevol altra consideració? Sense oblidar que en tots els programes socialistes de tots els partits, de tots els països i de tots els temps, hi figura el dret de tots els pobles a disposar d'ells mateixos.

Société Générale d'Impression
Toulouse

Le Gérant: A. IBORRA

EL PREMI

Per M. SERRA I MORET

L'INGRES de l'Espanya franquista a les Nacions Unides era un fet descomptat, sense importància que no ha merescut cap comentari de la premsa internacional. Ja feia anys que les Nacions Unides anaven devallant per tal que l'Espanya franquista no hagués de pujar cap graó per a poder-hi entrar. Ara, amb aquest afer de «package deal», hi han entrat en un grapat, Nepal, Cambodge, Laos, Espanya i altres potències per a fer companyia al Yemen, l'Aràbia, l'Afganistan i altres rivals d'Espanya en cultura i civilització.

Hom esgrimia, amb tota la raó, l'argument de la universalitat de les Nacions Unides i callia posar les coses al seu lloc. Al costat del mercat oficial de dones i d'esclaus del Yemen, del subesclavatge de l'Aràbia i altres països de la mateixa fe, al costat dels folls antirracials de Sud Africa i dels negres dels Estats Units, no hi podia mancar l'Espanya franquista que aportaria una preciosa varietat en l'art de sotmetre, torturar i sacrificar els homes, afamats i idiotitzats, en ares dels divinals dissenys i de les altes aspiracions del clergat i els militars espanyols. I com és natural, la U.R.S.S. i tots els seus satèlits, votarien disciplinadament l'ingrés de l'esperada verge en el claustre místic de l'organització internacional: Només Mèxic i Bèlgica, amb un gest de fàstic, s'abstindrien i tothom hauria quedat bé.

No és pas que a l'Espanya franquista no sobressin mèrits per a ingressar a la U.N.O. amb tots els honors com tres anys va ingressar a la U.N.E.S.C.O. amb carta de privilegiada. El diariet falangista «Arriba» els retren de tant en tant amb una ingenuitat que encanta. A part el dejuni dels treballadors i la manca d'habitacions, dies passats explicava que en temps de l'abominable República, Espanya despenia per educació 14,3 pessetes per habitant mentre que actualment en despen 11,5. També ha portat l'estadística del que despenen diferents països en instrucció pública representat en dollars i resulta que Suècia despen 28,16 per habitant, Bèlgica 16,59, França 16,20, Itàlia 8,27, Argentina 4,99, Egipte 3,98, Portugal 2,51 i Espanya 2,33. De fet es demostren dues coses: la unitat peninsular i el lloc preminent de Portugal i Espanya en la cultura mundial.

El que encara no diu «Arriba» és que potser fora preferible que Espanya no gastés cap centim en educació car el que a Espanya se'n diu educació és un específic per a destruir la intel·ligència de petits i grans que, amb el temps, ofereix els resultats que tots admirem. En totes les arts i en totes les ciències Espanya ha estat sempre la gran ausente, però ara, amb dedicació i tenacitat s'ha aconseguit que fos la no existente. I els catalans, si tant ens hi esforcem, no trigarem a ésser uns espanyols idòneos. Els diaris de Barcelona comentaven fa poc que dels 800 milions de pessetes del pressupost de la ciutat, la fabulosa suma de 26 milions es destina a les escoles, mentre la policia urbana en costa 70 i la burocràcia parasitària 213. Hi ha milers i milers de criatures sense escola, però mentre hi hagi barraques i nens captaïres, per a que es necessite.

Tot arriba en aquest món, i el que semblava un impossible nou anys enrera, avui és un fet. Triomf de la diplomàcia franquista? No ho cregueu. Rebaixament de la diplomàcia internacional i realisme grosser allà on nosaltres havíem presentit una espurna de decència i d'ideal. El que val, és el que deia Julian Marias en l'homenatge estudiantil a la memòria d'Ortega y Gasset: «Somos universitarios sin Universidad. Hemos aprendido muchas cosas fuera de las aulas, en libros que no son de texto y en idiomas que no son el español. Somos discipulos sin maestros».

Les eleccions franceses VICTORIA ELECTORAL SOCIALISTA

Les eleccions franceses han donat una important victòria al Partit Socialista que guanya més de 500.000 vots i que es l'únic partit que ha augmentat el seu percentatge electoral. En el moment d'escriure aquesta nota, el Congrés de la S.F.I.O. demana el poder pel Front Republicà i Proposa un programa mínim de govern que farà dels socialistes els amadors de la C'alicó esquerrana. El triomf electoral socialista ha estat particularment remarcable al Roselló on la llista encapçalada pel nostre amic Artur Conte ha aconseguit dos diputats: el propi Conte i el company Pau Alduy. En nom dels socialistes catalans reïm a la nostra felicitació als nostres amics.

La votació a les N. U. Spaak i Carles Sentis

«La Vanguardia»—el diari més franquista d'Espanya, segons diu el ministre Arias Salgado—té com corresponal a Madrid el pintoresc Carles Sentis, ex-catalanista, ex-republicà, ex-falangista, ex-monàrquic de D. Juan i no sabem si a hores d'ara addicte de Juan Carlos, o simplement d'alguna altra perspectiva política susceptible de millorar el pressupost familiar.

Aquesta referència del personatge és útil per a explicar que el senyor Sentis, des de París, hagi sentit la necessitat de comentar l'entrada de Franco a la O.N.U. I que tituli així el comentari: «Spaak, fidel a ell mateix». Ni més ni menys, i la cosa havia d'estranyar a un Carles Sentis. Spaak, ministre d'un partit socialista a Bèlgica va proposar la retirada d'ambadors. Ministre actualment d'un govern de coalició socialista-liberal, ha donat ordre de no votar per l'entrada de Franco a la mateixa organització internacional que ja deu anys l'excloïa com a indesitjable.

L'afer és senzill, però suficient per astorar el camaleònic periodista, fidel a l'escola de «Destino»: acostar-se al que mana, obeir al que paga. Es per això, potser, que ja troba tan simpàtics els russos de les recepcions de l'ambaixada espanyola...

Finalment, una remarca. Sentis recordant els seus temps de falangista s'atreveix a formular unes reflexions de «filosofia política que són sobretot ridícules en un home que tard o d'hora pidolarà una plaça als anti-franquistes. Sentis amenaça Spaak: «No ho oblidarem, perdonar no és oblidar. Té raó l'ex-catalanista Sentis: es pot perdonar però no oblidar. Nosaltres no oblidarem les seves cabrioles i els estúpids comentaris que les acompanyen. El perdonarem, però el farem callar.»

I tot hom, hi guanyaria. Sobretot els lectors.

Una nova afluïxada dels monàrquics El viatge de Juan Carlos a Barcelona

A darreries del mes de Novembre, unes profundes corrents d'emoció remogueren els quadres decandits dels monàrquics barcelonins. Imagineu! El primer viatge que faria el «Joven Cadete» Juan Carlos, just després d'haver jurat defensar el règim de Franco a l'Acadèmia Militar de Saragossa, seria a Barcelona. Una visita especial del preceptor del reietó ho feu saber als dirigents monàrquics catalans. Aquest simple fet fou interpretat com el símptoma més clar de la decisió franquista: el Caudillo estava decidit a abandonar el poder. Els barons i els comtes que constituïen l'essencial de les tropes monàrquiques prepararen de nou els seus plans de govern, tantes vegades abandonats, i tantes vegades represos segons l'humor del capità general.

Estudiaren primer el pla de la visita que devia donar ocasió a una «servent manifestació popular»: visita a Montserrat, visita a les fàbriques, passejada per la Rambla, recepció per Bautista Sanchez... però no per Acedo, etc., etc.

L'emoció dels monàrquics ha resultat vana. Juan Carlos ha vingut i hi haguéua, en efecte, entre els tradicionals palatins per fer-li la cort, però les consignes del ministeri d'Informació foren severes: ni un mot de comentari als periodics, ni una sola possibilitat de donar envergadura a qualsevol manifestació de descontent que la presència del Borbo pogués canalitzar. Franco va a la seva.

Només s'han publicat algunes fotografies, on es veu el ros adolescent presentant-se a tots els papers que el règim li fa fer.

I els monàrquics continuen esperancats, atents al canvi d'humor del capità general. La monarquia, amb aquest joc acaba de perdre el poc prestigi que li quedava: a la manca de caràcter del pare, respon la docilitat del fill i dels seguidors.

Franco i la U. R. S. S. Què diuen ara els comunistes?

En la nostra darrera edició recapitulàvem els diversos avatars de les relacions hispano-soviètiques. D'ençà de la nostra guerra que el fet esclatant de l'egoisme internacional de l'Estat Rus, i de la seva traïció als interessos dels treballadors espanyols, era quelcom d'evident. A l'afiliació aquesta evidència es confirmà: Rússia guardava l'or que Negrin hi envià i no reconeixia el govern republicà a l'exili, malgrat la participació dels comunistes a aquest govern.

Val a dir però que, fins ara, la hipocresia dissimulava els elements essencials d'aquesta política. Rússia traua igual que els Estats Units... els interessos del poble espanyol, però no ho deia. Al contrari: continuava fent afirmacions verbals d'antifranquisme, bo i retornant els

divisionaris «azules», i negociant tractats comercials amb Franco.

Ara, ja ni la hipocresia és necessària. Molotov donà l'exemple, estrenyent amb efusió la mà del corresponal d'Arriba, que qui sap potser havia signat declaracions contra els comunistes espanyols.

La proposta de l'entrada de Franco a les N. U. fou presentada pels comunistes. La cosa és clara. Cap treballador no creurà que amb aquesta entrada s'afiblexi al règim franquista o se'l combatrà millor. La propaganda comunista aquesta vegada cau en el buit. Com quan es concertà el pacte amb Hitler, el «realisme» dels dirigents russos té només un nom: la hipocresia i la traïció.

I els treballadors no ho oblidaran mai.

TOT CAMINANT

De la moral catòlica

Per Enric BRUFAU

Observo, en mi, que cada cop que enceto una lectura no ho faig amb el mateix estat d'ànim. I els primers mots que lleigeixo, més o menys, em deixen entrellucar la finalitat que persegueix l'autor.

Si fa no fa, per l'entrada coneixeu les cases, i poc o prou, per les primeres frases hom pressent l'escrit.

Ahir, per no anar més lluny, l'atzar — a cops xop de mal gust — em feu fitar l'esguard damunt d'un comentari sobre la setmana d'Informació cinematogràfica catòlica aparegut a «La Vanguardia» de Barcelona. En lletres grosses i a títol d'introducció, la ressenya començava així: *A las cinco y media de la tarde dió comienzo en el salón de actos de la Institución Claretiana la solemne sesión de clausura de la Semana de Información cinematográfica católica.*

Institució Claretiana? Vet aci que feia molt temps que la memòria del Pare Claret no ens era refrescada. I com que no arribava a establir una correlació lògica entre el claretianisme i l'art cinematogràfic, vaig deixar-me endur per l'incontingut desfici de trobar-hi una acceptable explicació.

Resignat i tossut en el meu intent, ni una lletra vaig estalviar al calvari que voluntariament havia emprés llegint aquell enfilat de consideracions, ara sorprenents, ara carrinclones.

El senyor Bisbe de Vic, amb la seriositat pròpia dels guarans de la Plana, disserta sobre l'omnipotència del cinema i la catatròfica influència que exerceix sobre els «menores», recomenat films sadolls d'ensenyament catòlic a fi d'exitar que perdin el millor que tenen, que és la innocència.

Després, segurament per a donar a l'ambient aquell tic xaró que a la gent de sotana, servit «en douce», tant els plau, l'actriu Maruchi Fresno, amb els morrets pintats de vermell i la sina indiscreta, cantà les excel·lències de la pel·lícula Pastor Angelicus «a la que Su Santidad el Papa, felizmente reinante, prestó su colaboración».

Finalment, resumint tan doctes i profundes dissertacions, l'arque-bisbe de Barcelona, el Dr. Modrego, entrellacà la moral i l'ortodoxia catòlica tan bé, que hom s'adonà que únicament els films beneïts per l'Església poden ésser, sense perill, vistos pels infants.

Sense voler, vaig recordar-me que en la traducció que Ciceró va fer del «*Nicomachean Ethics*» d'Aristòtil, cregué que el mot llatí mos (costum) corresponia al mot grec ethos, usat per Aristòtil per a definir una actitud exquisida, senyorivola i digna de l'home davant la vida i els seus comportaments.

Aqueixa mala traducció, a través de l'us, ha fet, però, adicionar al mot moral el significat del mot grec étic, i d'ací deu venir, potser, que no per tothom signifiqui el mateix, i menys encara pels Modregos d'aquest món.

Però bé cal que diguem com fou closa

Franco i el Marroc

Per Josep PALLACH

La declaració del mes d'Octubre de les forces catalanes a l'Exili ha tingut una ràpida confirmació: «Franco pretén ajudar els nacionalistes marroquins a profit de la seva dictadura i sense cap benefici pels nacionalistes del Marroc» — diem els partits i organitzacions de Treva Catalana.

I els esdeveniments polítics que s'han succeït aquests darrers mesos ens han donat promptament raó. La hipòcrita política de Franco ha estat desemascarada. El retorn de Ben Iussef a Rabat; l'instauració d'un govern nacionalista; les afirmacions dels caps dels partits nacionals, desitjosos d'obtenir la unitat del seu país, la independència nacional i un acord amb la democràcia francesa, han provat amb escreix que la mediocre política dels militars espanyols era una solemne enganyifa.

A corre-cuita el general Franco ha fet declaracions. Ha denunciat «els perills de l'independència» i s'ha alçat contra la democràcia que intenten bastir les forces polítiques i sindicals del Marroc, acusant-les —naturalment— de fer el joc al comunisme. Franco té una gran experiència en aquestes qüestions: ha destruït l'autonomia de Catalunya i d'Euzkadi i ha provat d'anihilat qualsevol possibilitat de vida democràtica a Espanya, creant així les millors condicions d'una expansió bolxevista a la península. «El poble del Marroc és propens a resoldre amb la pólvora les disputes polítiques» —ha dit també el principal promotor i responsable de la sublevació militar contra la República, el qual és ahora «Jefe Nacional» del partit que proclama com a recurs suprem «la dialèctica de los puños y de las pistolas».

La resta de les declaracions són per l'estil. Mostren l'esbalaïment i la por davant de les conseqüències d'una política que haurà resultat al mateix temps criminal i estúpida. Ajudant alguns nuclis terroristes del Marroc, Franco ha fet d'aprenent de bruirot, i avui és la petita i atrassada zona espanyola la que perilla. Amb la consegüent ràbia dels militars espanyols, que afluïxen i transigeïxen, cercant contactes amb la «podrida» democràcia francesa.

— II —

Precisem algunes coses: sense la política franquista, la mateixa qüestió s'hagués inevitablement plantejat. El dia que s'estudiï la nostra època amb suficient perspectiva històrica hom veurà clar que el problema decidit per la societat contemporània és el de l'emancipació i organització dels pobles ex-colonials i el despertar dels països d'Àsia, d'Amèrica, d'Àfrica. Ens portaria lluny insistir ara en els deures que aquesta constatació imposa a les forces socialistes europees que volen oposar-se a la demagògia comu-

la Setmana cinematogràfica catòlica, car la qualitat dels assistents, la solemnitat de l'acte i les altíssimes intervencions foren, finalment, obsequiades amb un film que només pel títol ja podem veure que es tractava de quelcom transcendental: El

nista i a l'egoïsta desori del capitalisme nordamericà. Pel que fa al Marroc, és evident que si la democràcia francesa és digne dels seus principis i sap jugar les múltiples cartes que té a les mans (econòmiques, socials, polítiques, culturals), el nou estat marroquí pot encarrillar-se, i consolidar l'evolució vers formes socials superiors a les del feudalisme que regna a la zona espanyola. Aquesta, per raons polítiques i socials, s'haurà dones de sentir atreta vers el nou Estat. Per qualsevol home raonable del nostre país, és també clar que la política natural de l'Estat espanyol seria contribuir a la consolidació de l'independència, reforçant els laços d'interdependència que han d'unir els pobles mediterranis i euro-africans. Aquesta deuria ésser la política d'un Estat que fos alguna cosa més que una associació de malfactors, temporalment amos del poder. I en aquesta política, Catalunya —Catalunya, europea, mediterrània, tradicionalment amiga de França i nucli essencial de l'indústria de consum espanyola— deuria jugar un paper important.

Però el franquisme constitueix un estrany conglomerat. L'esperit kabily del nostre exercit, aliat als somnis imperials dels falangistes, els portaren simplement a ajudar els feudals de la Liga àrab, arrossegant les ribes occidentals de la Mediterrània vers una mística religiosa i xenòfob, que no és res més que l'instrument d'imperialismes —autèntics— cercant instal·lacions definitives. El resultat és clar. El Marroc serà un dia independent i lliure. Els laços d'interdependència —paraula incomprendible pel Caudillo, segons propia confessió— s'establiran un dia amb la França, a menys que no sigui amb puïxances extra-europees. En tot cas, els militars espanyols hauran perdut el camp de maniobres que durant tants anys ha justificat ascensos, parasitisme i misèria, bo i donant carn de canó per «la Cruzada». Nosaltres ens alegrarem infinitament que això succeeixi. Però això passarà després d'haver fet tot el possible per mantenir el desordre i el feudalisme —i sense ni tan sols guardar les relacions d'amistat i de col·laboració econòmica i cultural que podrien instaurar-se amb el nou Estat.

— III —

Es impossible aturar la pendent per la qual va rodolant la política «africana» del generalíssim? No ho sembla pas. Martín Artajo, en les declaracions del mes de Gener a «Ya», insisteix en la posició negativa que domina en les esferes del règim malgrat les gestions posteriors de Valífo al Marroc.

En política, tot està lligat. I en aquesta qüestió —com en les altres que marquen la crisi evident del règim— els fets seran tossuts i més forts que les paraules. Al Marroc d'avui, els fets constitueixen un greu perill per la política hipòcrita de Franco i de Valífo. El deure de les forces d'oposició és de seguir amb atenció aquest afer, dreçant ja ara els elements d'una política constructiva, susceptible de consolidar un esdevenidor de llibertat i de col·laboració entre els pobles mediterranis.